ГОСУДАРСТВЕННАЯ БИБЛИОТЕКА СССР

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА, АХАРХОЙ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет Арадуві 1923 шера дезі

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гіалгіай обкома, Нохч-Гіалгіай АССР Лакхеъхарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 101 (2830). Ера, 31 октябрь, 1963 шу. Мах 2 кеп.

ОКТЯБРА СИЙНА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН АХАРХОЙ СИЙ ДЕЦА ТОЛАМ

Сийлахь-боккхача Октябра 46 шу дизара сийна шера социалистически яхь а йоаржаяь, вай республика юрта боахамерча кхъьехаргамхоша боккха кхъьехарга толам бьаккхаб — дика камаьхад а йоалаш кхоачашдаьд пачхьалкхенга ялат дохкара даькъе шоаш тІаийца дехкар. Пачхьалкхен амбарашка чутессад 11 миллионе 540 эзарн пунт хержжа дикагІа дола ялат.

Ялат хІанз а дохкаш да пачхьалкхенга.

Из лоарХамерда дехкар кхоачаш а дьь, хьатІадоагІача шера ялаташ кхы а дикагІа хьувкьийтара лард йоллаш бь колхозийн а совхозийн кхъьехаргамхой. Цар кхъьстта терка тІайбойит ха моллагІча бесса эттача а чудахьаш дола ялат а юрТбоахама кхыйола продукташ а сихха алсамьяха торо хулийтаргІойча тайпара хиш дехкача лаьттаех, минеральни моттигерчен удобренеех дикагІа пайда эцара.

МАССАНЕГА ДЕШИЙТАРА ЗАКОН— ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГІУЛАКХ

Вай сийлахьча Коммунистическа парте XXII съездо тІаийнача Программа тІа белгалдаьхьча доккхача дехкарех цаІ да сийрда вахар хьакхолларгдора, коммунистически кхетам боаб тІехье хьдакхеер. Из гІуллакх керттерча дьакъе хоачашдеш школаша.

Доккхий а дог. Поздоякккаш а хувшаман хинвай ужч тІехьхьарча шерашка халкъа образоване системе, дуккаІа хьоагІеннаб школь ха вахарцара бувзам. Ер шоллаг ла шу да халкъа образование систе ма эргашкхара хьахьехьарча дехкарашкара хьадоагІа, массанега барХІ шера дешийтара, закон вай республике дІадоладаь. Лоархіамболлаш толамаш дьяхьа халкъа образоване боахлоцца из закон кхоачашдеш. Хьаьлъяй иташ школаш, тІехетта цІенош, классатта лъарХІа дола цІенош. ТІакхиттаб бІаьш къона хьехархой, шоашта юкъе нохчийн гІалгІайн къамах бараш а болаш.

Ужч дешара шера массанега дешийтара закон кхоачашдара дика кхъьыйгад вай республикерча городницкарча халкъа образование оргІанша, хьехархой коллективаша, Во бо балхаш дьядац ну хьакъехьа цхьайолча юрташкарча районаша. Шаьла районерча школашка дизза кхоачашдьяд массанега дашийтара закон. Цу районерча ЗІамигача Атагіарча школе дешара шу долладалаьяха хьехархоша. Дьядаь дар деша аха деза дола 1872 бер. Уж дерригаш а хьалхарча сентябре а денз деша ухаш да. Шишех вІашТехьлъаьннадан школа коллектива из толам баккха. Дідахача дешара шера дешарех кхъьахьвайнарг 3-ча классе деша ваш хинна Ахмедов Лъьча. Хьехархочо Тупилатов Іаддал-Вохіапа, Лъьчийца а цун дъишца а массехказа дийца а дийца, деша юхачуоалорбу кІьаьк. Цаі хинна Іаш районе ну тайпара масалаш.

Массанега дешийтара закон кхоачашдеш дика Баьчан дьяь Наурскин Советскин районаца а.

Цхьабабакъа, кердача дешара шера хьалхарча чтогаша хьахьехкад ужч дешара шераГа бьяча кийчамна цІенхаттара кхоачамбазанаш хилар. Массанега дешийтара закон кхоачашдьяд Наьсрен (райОНО заведующи нов. Арсельов Сулейма), Урус-Мартана (райОНО заведующи нов. Джанаралиев), Сунженски (райОНО заведующи нов. Дородн ов), ишшта кхыча районаша.

Наьсарен районе дешара шу долладуш школашка хьа ца дола Іаш дисалар дуккха бераш. Юртий Советаша, школай коллективаша цу хьакъехьа эсала балхаш дар хьахьокх 7-ча октябре а районе деша хьа па дІаІаш 73 бер хьалхаро. Къьстта вогІа латт тІулаех Сурхотіарчен школашка. Соагіаннча школашка. Соагіаннча 8 йиІиг я деша ца ухаш. Ишшта эсала лел массанега а дешийтара закон кхоачашделарча Урус-Мартана районе а. Керда дешара шу доладенача хьалхарча дийнахьа деша ца доагІаш массеех бІаь бер Іийпаг уххаза. Хіанз а да деша ца ухаш бераш. Цу тІулаххо тешал ду Урус-Мартанерча школай коллективаша, юртий Советий исполкомаша из Іалъмате боккхача лоархіамера а бехьтохкамера а тІулахх тесса леладелш хилара. Цу тІулахха бехьтохкаме ба берий дай-ноаной, цар балхаш деча боазамашкара кулгалхоь, партийни комсомольски организацеш, ерригга общественность.

КПСС ЦК июньски Пленумо нов, Л. Ф. Ильичева ше йьча докладара тІа дІаІаш дешара бераша кхетам балара бехьтохкаме школаш санна дай-ноаной а общественность а хилар. Опыто хьахьехкад школай коллективаша, юртарча партийни, советски, комсомольски организацеша, ерригача общественносто лаьрхІа болх деча моттигашка берригашешка дешийтара закон лерттІа кхоачашдеш хилар.

Вай республике къьстта эсала лел ерригга йиІигаш деша чуоара тІулахх. Хіанз а дукхха а дай-ноаной ба йиІигашка дешийтара раьза боаташ, е лаххехьарча классашка хьа ну ма яьлаше а йиІигаш дешара хьайоахаш. Духьхьал цхьан Іаьлий-Юрта (Наьсарен район) 12 йиІиг йисаяр деша цу ухаш.

Дыша а дІаяхара замах юхедисача зуламерча ,тІулакхашка а дувзаделла да духха тІеа дьяьхьа йиІигаш деша ца хилйтар. Цудухьа шерра боаржабе беза цу хьакъехьара массово-кхетама бокх, вай республикерча бІаьш болча цІи хезача хьалиьхьа вахарцара масалаш а кхувлаш.

Духха ха йисаяь кердача деша ре шера хьалхара четверть йисте ха. ДІахо да йиш ца деша ца ухаш дола бераш хилийтар.

Халкъа образоване органаш,юртий Советаш, школай коллективаш, дай-ноаной комитеташ дехкарийла я ухх гаргтарча деношка деша хьа ца уха бераш белгалдаь ча, уж сихха дешара юкъеза, цу тІулакха ерриге общественность оарцаГа а яьккха. Цхьабола дай-ноаной хул доаца бахьанан а уттадеш бераш деша ахийтараь болча бехьтохкамах кІалхарбола Іерташ, дьяьхьарча хІама ца хулаш. Закона дозагІача тайпара бехьтохкаме оза беза бераш деша ца ухийтар бола, къьстталбІагалбаьна дай-ноаной.

Моттигаш нийслу, шоай ханнаха деша да хоьшарах нийсархоел тІехьадиеза бераш долаш. Ишттача беришта кхъьстта йола классаш хьаелла. езз халкъа образование организацеш. Бокхха хиннача кхалнаьх йола классаш хьаелла йиш я цхьайолча дуккха нохчийн гІалгІайн кхалнах болча предприятешка а. Хіара нах бахача метте хила еза массанега дешийтара закон кхоачашдара йола депутатский комсомольски поставщиков ях ьа. Къьстта дика къьхьийгад № 20 йолча автотранспортни контора комсомольца-ша, № 9-10 йолча крекинг-зэвода установщица, СМУ-9 каменщийкй бригадаша, ишшта кхы дуккхачар а.

НАЬСАРХОЙ РАПОРТ

Октябра сийна социалистически яхь а йоаржаяь. паччахьалкхенга ялат доххара даькъе шоаш тІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдьяд Наьсарен производственни управленен къьхьегамхоша. ТІаийцача декхарех 77 тонн совгІа а йолаш, 28-ча октябре делкъьяьлъ тІехьаргІа кхо сахьат доалача хана паччахьалкхенга дехка ялат 26577 тонн дар. Шолй торонашка а хьежа, совхозий болхлошеи колхозхошеи дош деннад кхы тІа паччахьалкхенга 4 эзар тонн ялат дохка.

А. ГАЗДИЕВ,
Наьсарен производственни управленен партком секретарь.

А. ДАСКИЕВ,
Наьсарен производственни колхозно-совхозни управленен начальник.

НАЬСАРЕН ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНЕ ПАРТКОМАГА НАЬСАРЕН ПРОИЗВОДСТВЕННИ КОЛХОЗНО-СОВХОЗНИ УПРАВЛЕНЕГА НАЬСАРЕН ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНЕ КОМСОМОЛЬСКИ КОМИТЕТАГА КОЛХОЗ ХОШКА, СОВХОЗИЙН БОЛХЛОШКА, ЮРТА БОАХАМА СПЕЦИАЛИСТАШКА, РАЙОНА БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА

КПСС Нохч-Гіалгіай обкомон республика Министрий Советон тІоагІерта къахьегарах бьяьнаб из толам, районерча колхозашкен совхозашкен юртбоахама производство сихха айе йоккхий торонаш хилар хьа а хьокх ду толамо.

КПСС обкомон республика Министрий Советон ц1у боккхача къахьегама толамца дартара даькъала буьи юрта боахамера къахьегамхой, хІалъта уж тІоагІа тийна а я Наьсарен района колхозхоша, совхозий болхлоша, юрта дехкаш юрбоахамера а дедечун боарама а тІаьхьокхаг лоаттабеча, партийни-паччахьалкхен тІаьхьокхама балха юкъе хьа а хьинарегІа дакъа лоацап хилар. Лаххбе беза массеза болх деча производственни совещанеш, къьхьегамхой творчески объединенеша балха-боарам, паччахьалкхен обществени гІулакхдаьна

БЕРРИГА НИЗ — СЕМИЛЕТКА ХҲОАЧАШЪЯРА

XV-гIа ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ

29 октябре «Сердало» хоам бакъа тайпара ух деношка Грозненски городской партийни организацие ХУ конференци хилар. КПСС горкома балхах лаьца конференце отчетни доклад яьлар горкома секретарь Ханпаша О. С. Беляева аьлар, халкъа боаъна кулгаллера чIоагIга тоадаьл парте тIехьхьара шерашка. КПСС ЦК ноябрьски Пленум хиннячуз тIехьаГга партийни организацин производственни принципаш сеггахьккхаро торо килийтай Грозненски партийни организацера организаторски идеологически болх тоабе, къахьегамхоша творчески пиъаш производство техникаю технико-экономически показателаш тоаяра лоаттабека къовсама тIадерзабе.

Цудухьа диъкка толамаш даьхал городерча къахьегамхоша семилетка заданеш хҲоачашъяра лоаттабека къовсаме. Семилетка 4 шера 67,6 процент дергIеначI еза-йоккхуьча промышленносте доакъоша эрахеца валови продукци, 48 миллион сома маьха я Российски 30 миллиарда чотах эрахIица планаш совгIа йоаца продукцеца дIабода мах лакхбаь.

ТIехьаюсача предприятешта юкъе я ацетоновни химически заводаш, Грознера хьунапрооъ, машинашъо аппаратурин завод, транспортни машинаш ю завод, дахахкомбинат, бытови гIулаккаш деча управленце предприятеш, кхыяраш.

Ледара лел буруь леттара балхаш, 1962 шера я 1963 шера я хҲоачашъяш «Старогрозненскаь НПУ, «Октябрьнефтега» НПУ буруь деттара конторша план.

Отчетни хана, къастта 1963 шера II, III кварталашна миъкхаьтта белаш чакхъяьккхаро боарам даьк а бенна меккадаьтта химически продукташ дуккаргIа арахIица яле а цхьаьйоча предприятеша дуккха вогIа бу болх. 9 бетта план хҲоачашъяьш, ала сеаш хиннячуз 3 миллион сом КЗенгIагIа, 1962 шера продукци.

Меккадаьтта чакхдоаккхачен химически заводашка геттара эсала дел кокси полиизбутилена арэхеца Iомалуьлга, лелара дат полиэтилен арэхецара проъеи кетта монтажъ кIоргIарара пIулгIлях а. Цун бахьан да ГрозНИИ, «Гипрогрознефтеа», ВНИИПИ, «Гипрокаучуука» болхлоша цхьаьйоча установкаш уьллаьтта проекташ тоаяра ева хана гIалаташ дер. Цундела ГрозНИИ, «Гипрогрознефтехимзаводы» яхача объединене предприятешка, къастта подсобни цехашкен лаборатораш-кен автоматизацин механизацин еча. Доккха хҲоачамбоаларан да машинаш ечен предприятешка. Цхьана а предприяте хҲоачашъяьш план оттаьяча номенклатурах. Хьалха санна штурмовщина я заводашка.

Спецализацин кооперирование яра гIулакха города промышленносто цхьаьдола балхаш даь дале а, цу хьакъхьарча ерригача гIоргIехь бизза пайда эцаш. Лоха я цхьаьйоча предприятеш продукце дикад. «Красный молот» ЗИЛа заводашка я кхыча предприятешка а рекламашеп уьх.

КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш хҲоачаш а ею отчетни хана города партийни организацеи тIишлошъеча организацеи балхах дуккаргIа терго яь яле «Заря» гIа тIехьаьдоаГа вай гIишлош хьалъара гIулакх, Ерригача город хьанийача 77 процент мара хҲоачашъяьш капитальни вложенеи план. 28 строительно-монтажни организацех 18-не хҲоачашъяьш яь 9 бетта йоаца поаранеи балхаш план, пайда цу эцаш диъкад 6 миллион сом совгIа ахча.

Отчетни хана гIорда автомобильни транспорт диъкка дергIеначIе а дукха хҲоачамбоанарца да цун балхаца, квет-кхета-кьашке дукха хҲоачамбоанарца. Машинаташ транспорто хIинца а цIаьнтIехьдаьккхадаш меккадаьтта продукташ ханнаька дIакхуьйалца. Шоай ерригача торонех пайда эцаш энергетикица. Дукха авариеш хуа станцешка, балхаца брак кхуьу.

Диъкка хҲоачамбоанарца да швейно-трикотажни объединене, кхачан промышленносте, бытови гIулаккаш деча управленце предприятеш балхаца. Йоъкъаьнна кхетташа тайпара диъка яь цар продукци.

Доккхачо белгалдаьох промышленностен транспортен балхашца дукхха хҲоачамбоанарца снабжени еча организацеи деча хилар. Клеинга ца мотт гаш цар бехка буруь деттарий болх сцаш, хиннаьха ремонт е вашIтIехьа ца диллинг, гIишлошъярий болх тIехьабубулш.

Хьаданна дергIеуьйш даттара бахьана цца, ваша диъкка диллинг латта болхлоh да семилетка хҲоачамбоанарца ваша торгови предприятей болх. 9 бетта йоаца товарооборота план 98,5 процент мара хҲоачашъяьш. Къастта эсала лаьт гIулаьх Горполодоощторге, «Октябрьнефтена» «Грозненскаь нефтехимзаводы» яхача объединене ОРС-ашка.

Идеологически балха боарам лакхбарах дувцаш докладчико белгалдоах къахьегамхоша хьоа бу идейно-политически болх тоатIеберабаьб XXII съездан новкъосачеп хиннача ЦК Пленумен решенеш Iалъамате бокхка лоарIам болеш хилар. Шоай берригача идейно-кхетам балара болх коммунизм хьалъара хьадедоалаш доаца докладчико хҲоачашъяьш вашIтIехьабаьб партийни организацеша. Нёкъа коммунистически кхетам лакхбара, цар къахьегамен политически хьинар айдера 3000 совгIа пропагандист, докладчикн лектор, хIинца кишта 6000 гарга агитатор юкъеъзар городера да партийни организацеша.

Идеологически балха декъазар хҲоачашъен керттера тIакъбахIтар партийни организацешъя коммунисташа, комсомольцаша, партге боанарца партге Программа ю Уьстарга Iалъобаш хилар, уьх семилетка заданеш хҲоачашъяра оарцагIбаргаш.

Марксизман - ленинизмаи пропаганда чуложаш тоабеннаб, хIинца дукхагIа да цунах доаьл беркат, дукхагIа ю хIинца доаьл маш; хьалхашка латта декъазаш хҲоачашдара диъкагIа оарцагIа боаца ю хIинца нах. Марксистско-ленинскин теори Iомадау хIинца коммунисташа меттеча партге боацаранша а. Политически-теоретически семинарашкахь 4 эзар коммунистен партге боацача новкъосачеп, 1960 — 1961 годашна шера хиннячарех 16 эзар сар дуккагIа да уж. Дукхьал тIехьарча шиъ

ВАХАРА ГАРГАГІА

Марксизм-ленинизм хъехалга шеграгІа доаржадеш, цун иэлйин бовран лакъбе, формаш дегІайолаеш, производства деххараш хоачашшарца кхы а айххагІа юкъа тІерт Грозненски химически завода партийни организаци.

Тиламан мирковзярени йолаш, коммунистически чаккхенаш болашш хьалхъхебарга геттара бокхка лоархІам болаш да политически дешар.

Коммунистин парте боацирийн марксистско-ленински дешар кордача дешарца шера Дадолладеш хІара ладугІаюн политически общественни хъетама, цун балха а бевама а лоархІам бен хилар завода партхоми цехйй партийни организацеш.

Лаккоре юкъера специалистиний дешар дийша бола бІаьш специалисташ да заводе. Царна хьа а йийла болх беш я политически, Іилман - техническин, экономически пешар хьехаш йолу университет. Хіара ладугІаюн балхана дешар дина да лоархІам бен хилар завода партхоми цехйй партийни организацеш.

Лаккоре юкъера специалистиний дешар дийша бола бІаьш специалисташ да заводе. Царна хьа а йийла болх беш я политически, Іилман - техническин, экономически пешар хьехаш йолу университет. Хіара ладугІаюн балхана дешар дина да лоархІам бен хилар университе бІашшаГЬеллай 250 сар дешаш вола техницески, механически, экономически 3 факультет. Университета болха кулгалдеш я боккхгІа болча специалистех Іатта совет. Цу совета кулгалдеш ва заводга керттера инженер нов. Литвинов.

КПСС ЦК июньски Пленума материалаш Іомаеллс, химически промышленности химин дегІайолаяра тІехьхьара карагІдаьнираш ладугІаюн Іоаздийтила, социалистически промышленни предприятеша кулгалдера гІулахкаш хьехилга, заводе экономически балхан цо дІахо йолаеча хана боча пайданен анализ елга юкъдоаладаьд университета дешара пІлана.

Дешара плана лоархІамегІарча политически, экономически Іилман-техничеки темаех семинарех занятеш хургьа. ДІахо химически промышленность дегІайолаяра дешарца дувларадеш хургІолча КПСС ЦК Пленума материалаш юнаш теоретически конференци е лаьрхІад.

Хьалхара ши лекци йийша университете. ЛадугІарашца йоккха хІара ПайгІойташ лаьйгар «КПСС ЦК июньски Пленума решеней — хІанзарча этапера идеологически болх дІахо тоабара программа» яхача темах КПСС Нохч-ГІалгІай обкома идеологически отдела заведующе заместитеча нев. Лина Пийшиев «Доязол дехьа, Советски Союзе, Грозненски химически заводе фенол даккхара технико-экономически хьокхамаш» яхача темах заводга керттера инженера нов. Туренке йийшаеч лекцешка.

Вопхл дІаь тарга сар коммунисташ парте боацираш дешаш бола коммунистически хьакъегама 50 школа болх бе йолаеллай заводе. ДоккхачІех дІаьхьа, производство дика йовзаш, теоретически дика кийчбена бола шиъеначаш да цу школашкара пропагандисташ.

Дешаш барйй политически къетам КІоарийбалара, шерблараш совІгІа, дІахо производство дегІайолаяра, производства торонаш гучахкара, уж бахха юкъеъхьара, къахьегама оьсарле лаккъара, арахецна продукцера дІадолар, дохкара завода партийни организацеш лоаттабеча къоьсаме дуккха коммунисташ парте боацираш юкъера бІашшІехьдолийр ужжал дуккха завода болхлой университетица школашкен дешаш хьалеъра.

150 дешархо чувоаІГа КПСС истори Іомадеш йолча семинара 11 группа бІашшІехьалий партхомо. Цу совгІа дуккха коммунисташ парте боацираш дешаш бу КПСС горкомера лекторе. Заседера 750 сар деша вагІа тайрийнарча а заочни а вузашка, техникумашка, школашка. Хьалха вер-пиша 2000 совгІа сар ва ухххаш политически а общественни работаеш а, ишшта хьича а формаех доаладеша.

Партийни организацеш ииз болактив я пропагандисташ. Уж кийчбера хьежжа хул политически-хозяйственни дІаяьхьар. Цудухьа, пропагандисташ кийчбелга духьхьал заводе дІахьоргдолаш шаьш-техьІадьккхад парткомо.

Политически дешара занятешка дерригаш а вІашшІехьа да, аьлча вийса хургдаш. Политически дешара сеташ вІашшІеІЮхьаш Іалашташ нийсенаеш цкъайолча цехашкам. ЛадугІарашца счетаеш болх бен хилар бсагІал а деш вІашшІеІЮхьаяш уж. Хьалха балха опыт а кийчбар а цхьатарра долаш бац берриг-га пропагандисташ. Актива, новкъостала уж кхочамбошаргаш Іалдохкаш я партком.

Дешаш барйй политически къетам КІоарийбалара, шерблараш совІгІа, дІахо производство дегІайолаяра, производства торонаш гучахкара, уж бахха юкъеъхьара, къахьегама оьсарле лаккъара, арахецна продукцера дІадолар, дохкара завода партийни организацеш лоаттабеча къоьсаме дуккха коммунисташ парте боацираш юкъера бІашшІехьдолийр ужжал дуккха завода болхлой университетица школашкен дешаш хьалеъра.

Іоаздийтила, социалистически промышленни предприятеша кулгалдера гІулахкаш хьехилга, заводе экономически балхан цо дІахо йолаеча хана боча пайданен анализ елга юкъдоаладаьд университета дешара пІлана.

Дешара плана лоархІамегІарча политически, экономически Іилман-техничеки темаех семинарех занятеш хургьа. ДІахо химически промышленность дегІайолаяра дешарца дувларадеш хургІолча КПСС ЦК Пленума материалаш юнаш теоретически конференци е лаьрхІад.

Хьалхара ши лекци йийша университете. ЛадугІарашца йоккха хІара ПайгІойташ лаьйгар «КПСС ЦК июньски Пленума решеней — хІанзарча этапера идеологически болх дІахо тоабара программа» яхача темах КПСС Нохч-ГІалгІай обкома идеологически отдела заведующе заместитеча нев. Лина Пийшиев «Доязол дехьа, Советски Союзе, Грозненски химически заводе фенол даккхара технико-экономически хьокхамаш» яхача темах заводга керттера инженера нов. Туренке йийшаеч лекцешка.

Ворхl дІаь тарга сар коммунисташ парте боацираш дешаш бола коммунистически хьакъегама 50 школа болх бе йолаеллай заводе. ДоккхачІех дІаьхьа, производство дика йовзаш, теоретически дика кийчбена бола шиъеначаш да цу школашкара пропагандисташ

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛ ХЕСТАДАЬ СИЙЛАХЬ-ВОККХА ИЛЛИАЛАРХО

Дерригача дунен Машарг Совето бакъа соцамах ухх шеба октябрь бетта, советска халкъо а дерригача прогрессивни адамаша а дезду эрмалой халкъа сийлахь воI, поэт, иллиалархо Саят-Нова вахь 250 шу дизар.

Саят-Нова ваьхаь юккъерча бIаьшерий чамах. Закавказера вошал долча халкъашца — эрмалоша, гуржаша, азербайджанаша феодальхо-клерикальни дукъа кIал хало хьийача тIаьрзоцуш лира тIемаш деча хана. Закавказера халкъий культура а арахьара а моастагIаша шоай бIеха хьашташ кхочашдар дукъа уж вIашкакхувзхаш хиннад, царна юкъе моастагIал а шабезам а дуккхий хиннад. Цу тIулакхо керда халонаш тIаувттаеш хиннай мугIарера маха.

Ишттача дохьаш доллалург атмосфере ека яьлар шеиеп из болеи оаз. Из яр бедняка вийий. тIехьагIа Саят-Нова («Йлией пачхьаь», «Музыка даь») яхача цIерий дунен тIа гIорваьпаша, маша беш волча Сайдина-Арутина-оаз.

Юккъалдар аьлча, йоккха говзал йола — стихай мистер хинна IайпIаьш Саят-Нова. Цо ше музыка йоккхаш хиннай шай илдех, Iалаьмате дика батах оалаш а кIманче яхача шийна дукха - есача, инструменташа, доахаш а хиннад цо уж илеш. Цо хIамаш яьшеи хиннай эрмалой, гуржий, азербайджаний, цкъадолча даькъе персий, персиий меттала. Поэтически искусства историе чуъь нагахьа мара ца хула хIама да из.

Поэта, иллиалархочу, музыкаита говзалаш йола Саят-Нова кIеззиг ца дуьй хестаеш хиннад доал-деча классай айперча оамалашта а социальни хьрцоина а дуьхьала лоаттабаьна хьоосамца хьхинна дика идеалаш, цIена уйлаш, нравственна оамалаш. МоллагIча а меттала цо даьха идеш деш декаш хиннад, пархIато яккха дехь оарц, санна, халкъий доттагIал, цIоагIара а сат вехара а, беш бола тIаьхьахам саннах.

Саят-Нова хиннад къаьхьагамхой хьашташ дувшш а хьаллоаш а, вола сийлахьвоккха гусаи (ашуг). Эрмалой цкъа юкъарга, йоккха а, жима а, цу шук яь да хиннад а хиннача В. Я. Брюсова цох лоархIаш хиннад «ашугий лоаш хьоначулургвар аьнна хеташ хиннача лакхаленашка яьккха иллилархо». «Цо ший къаьхьа иллиархочу, цкъадолча говзал яьй... эгIара хьалха бакъ а деш хьаьхьехад цо халкъа иллиалархочун боа фу иш болаш а, хьаьхьехад из иллиалархочу яьлча хьоте саьздарам беш волча саг хинна цу Iеш, воккха хьехархо а хилар...»

Саят-Нова «оттенкай поэтъ» аьнича, В. Брюсова хозахеташ белгалдаьхьад «бокъошIарча поэтически генеша эшошта чухь дерригача а тайнадьа...» цун стихай-илией тайпай боарам бешдаш - дола дуккал, самоделтельни мастераша боккхача бекамца а хьинарийца а хьаьхьехий сийлахь-воккхача эрмалой поэта сийрда образ.

Сурта тIа: Сундукина шерахьа драматически театра артиста самоделтельни скульптора А. Айратетяна диллача Саят-Нова портретата хьожаш ба выставке баьккараш.

А. Бадаляна сурт.
ТАСС фотохроника.

☆

Ереване республикански халкъа творчества IIагIа хьайийдий. Закавказерча вошал долча кхал халкъа сийлахь-воккхача иллиалархоца хетаяь выставка.

Экспозицеца лаьрхIа ихьхежкар эрмалой мастерий-говзаний дикагIа бола 70 болх. Хьокха оттаяь хIорваьпаша, маша беш волча Сайдина-Арутина-оаз.

Юккъалдар аьлча, йоккха говзал йола — стихай мистер хинна IайпIаьш Саят-Нова. Цо ше музыка йоккхаш хиннай шай илдех, Iалаьмате дика батах оалаш а кIманче яхача шийна дукха - есача, инструменташа, доахаш а хиннад цо уж илеш. Цо хIамаш яьшеи хиннай эрмалой, гуржий, азербайджаний, цкъадолча даькъе персий, персиий меттала. Поэтически искусства историе чуъь нагахьа мара ца хула хIама да из.

Поэта, иллиалархочу, музыкаита говзалаш йола Саят-Нова кIеззиг ца дуьй хестаеш хиннад доал-деча классай айперча оамалашта а социальни хьрцоина а дуьхьала лоаттабаьна хьоосамца хьхинна дика идеалаш, цIена уйлаш, нравственна оамалаш. МоллагIча а меттала цо даьха идеш деш декаш хиннад, пархIато яккха дехь оарц, санна, халкъий доттагIал, цIоагIара а сат вехара а, беш бола тIаьхьахам саннах.

Саят-Нова хиннах къаьхьагамхой хьашташ дувшш а хьаллоаш а, вола сийлахьвоккха гусаи (ашуг). Эрмалой юкъа юкъарга, цIена а, жима а, цу шук яь да хиннача В. Я. Брюсова цох лоархIаш хиннад «ашугий лоаш хьоначулургвар аьнна хеташ хиннача лакхаленашка яьккха иллилархо». «Цо ший къаьхьа иллиархочу, цкъадолча говзал яьй... эгIара хьалха бакъ а деш хьаьхьехад цо халкъа иллиалархочун боа фу иш болаш а, хьаьхьехад из иллиалархочу яьлча хьоте саьздарам беш волча саг хинна цу Iеш, воккха хьехархо а хилар...»

Саят-Нова «оттенкай поэтъ» аьнича, В. Брюсова хозахеташ белгалдаьхьад «бокъошIарча поэтически генеша эшошта чухь дерригача а тайнадьа...» цун стихай-илией тайпай боарам бешдаш - дола дуккал, самоделтельни мастераша боккхача бекамца а хьинарийца а хьаьхьехий сийлахь-воккхача эрмалой поэта сийрда образ.

Сурта тIа: Сундукина шерахьа драматически театра артиста самоделтельни скульптора А. Айратетяна диллача Саят-Нова портретата хьожаш ба выставке баьккараш.

А. Бадаляна сурт.
ТАСС фотохроника.

☆

Трагически кхалкар хиннад Саят-Новай. 1795 шера Персе бирсана пачхахь шаха Ага-Магомет-хана тIаьрахоша, тийпача балхана гуржий мехка чу а хьийаха, къа ца хеташ йохаяьй Iалаьмате хоза город Тифлис. Вlелачча кулго вийнан 82 шу дьяна Закавказерча къамий веза доттагIа Саят-Нова. Новкъостала дена эрсий эскар города чуделча цуна дуккха бовбь балача кхаьа деккъашта юкъера кораьдаьд Саят-Новай дакъа а.

«Из, — яздьд О. Туманяна, — иллав хьажаюкъе гене печать йолаш... хьаьжала а сийлахь-доккхача а дегах яха ягIаш шалта йолаш». Эрсий халкъа кхоначаша хьаньккхай Саят-Новай дегах яха ягIа персидски палачий шалта. тIехьагIа хургдар хьаготташ дола символически хIама хилар цох. Цул тIехьагIа кхо шу дьяча эрсаша-тIаьрахоша кIалхардьаккхар поэт хьаьжала халкъ. 1828 шера Эрмалой мохк Россех хьаькхийар. Дукха халонаш лайнача эрмалой халкъаьга горо хилар ший цIий Iоухаш йола чоначаш ерзае. Цул тIехьагIа эрсий халкъа новкъостала, Ленина турпалха парте кулгаца, кхьдола пачхахь Россе дьяа халкъашца санна, из моллагIа а тайпарча довалах кIалхара а дьлар, советски халкъий барт тайнача дезала юкъе коммунизм хьалъеш а ца.

Саят-Нова вийнача метте хIанз мрамории плита улл. Цу тIа дошоча алапанца яьзьл а курдаш - денашца хадаш йоле кхо стих:

Ма тешаш — со вожо атта да аьнна: гранит санна чIоагIа я из дьярий лардаш!

Революци яларехьа хьаьжанача традицех кIара шерра шера эй бетта ца поэта чурта тIа зерате боагIа Закавказерча халкъий викалаш. Бlаьшераш хьаьхьа Саят-Новай дог гIоздоаккхача аллешка ладийгIарий тIехьенаша чIоагIа сий цу цуьнга кортамукъа-ха-ламта, цун хьаькхьалерча векаташ. Цар кхуьхь розашь, поэта делаш хиннад зиза.

Поэта сийлахь-йоккхача тIехьаленех вай Дьяхем дерригача халкъий ганз а хиннай, дуьне культура дошо а фонда юкъе а яхай. Союзни республикий къаьхьагамхой шерра деодеш бе Саят-Нова вьв 250 шу дизара юбилей. Цун проьзведенеш арайоахIарга эрмалой, гуржий, азербайджаний, эрсий металла. Дlаьхьош я Iилман сессеш, творчески конкурсаш, культурни литературни болхлой вIашагIбеттабалар. Миллионаш болча наха кечаш а хоачIаш а хиннад — иза да сийлахь-воккхача гуманистеи. Нийса яздьд В. Брюсова Саят-Новах: «Шоай гене из хиларца духхьал цхьан къамана бийза ца Iеш, дерригача адамашта а безаш хиннача «дикагIа поэтех цаI ва из...».

Н. ТАВАКАЛЯН,
исторически Iилмай кандидат.

Историйх, литературах, географех, биологех, химех, английски, французски, немецки меттаех долча фильмаш шин зэар гарга кинокопи да республикански фильмотеке. Цу кинодокументех боккха пайда эш республикерча дуккхача школаша а лаххечен юкъерчен дешара заведенеша а. Дешархоштеен студенташгга урокий а лекцеш а темаех долча фильмаш гойт. ХIанз вай республикерча школашкен вузашкен 170 ужа тайпа кинотасвикаш я.

Сурта тIа: школай заявкех фильмаш хоржаш йоазл фильматека монтажница А. М. Гашенко.

В. Сергеева сурт.

КНИЖКАШ— КЪАХЬЕГАМХОШТА

Суженски района Орджоникидзевски станица юккъе латтача доккхача культура IIагIа болх беш я районни библиотекаша. Вай республике йовзарал совнагIа гаьнна эрахьа а йоаз из библиотека болх дика барца. Вай республикерча библиотекашта юкъе дIайолаьнча социалистически яхье хьалхара техника болх бу библиотекаша аьнна диплом денна1 дуьна.

Дика тоабаьб укх тIехьарча дIа-ъхе шера цу библиотека ший болх. 1956 шера библиотека библиотекарала болх бе ера юкъа эрсий йоI Февралева Зоя. Эсала бора библиотеко цу хана книжкаш дешарашца болх. Ше балха енача хьалхарча деношка дена доагIача бесса книжкаш дешарашта книжкаш харжа кхла хургдоашш дIаоттадар книжкаш цкъадолча дакъа, хIаьта хьайир хоза книжкай витринаш. Хозача плакаташца, стендашца кIийнйр библиотека Шерйир книжкай фонд. Вай республикерча библиотекаэрга хьалха Суженски районни библиотека дIадолладир паргIата дIатIа а ваха книжкаш хьхаржа йиш йола гIулакх. Эзар гарга саго мара книжкаш цо дешаш хиннача, Хlанз библиотеке книжкаш деш 2470 саг ва. Тайп-тайпарча кIамех ба уж нах — эрсий, гIалгIай, хIирий, нохчий, корейцаш, ишшта кхьбараш а. Хьуна а бIагара йиш я бохуло, архьоз, хьехархо, дор. Духха ба библиотекера деша книжкаш цIа кхуьхьаш. Духха ха я ялх бер долча Мальсагова Лиинас цу библиотеке книжкаш дешаш. Цуна дезаш дола книжкаш масса хана даха новкъостал ду Зоях.

— Овлангара денз эргабаьнна тоабеннаб библиотека болх укх тIехьарча шерашка, — яхаш дунд 1929 шера деиа цу библиотекера деша книжкаш чуккхуьлча пенсионерка Матвеева Августина Ивановнас. — Хlанз тха библиотека районе дикагIа йола культура очаг а.

«Цаг массанена тIехьа, массава цхьаннена тIехьа», — яхача принципаша болх беш я Суженски районни библиотека коллектив. Из кхайтт укх масало: соахкарчуд 5 ялар совгIа дукхагIа книжкаш дийшад бархрошта укх шера, хIаьта дийшарш 38990 книжка да. Библиотека коллектив Октябра цIейна хьхалхарча деношка йоаржаьча социалистически яхье хьинаре дакъа доапаш я.

И. БЕРЛИЗЕВ,
Нохч-IIалгIай АССР культура министерстна инспектор.

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Хьалхашка латта социалистически декхараш дизза хоачаш а деш кхъеларча доккхий тоалмаш даьхад Кьилбаседа-Кавказа машинийхьахоша. Царна юкъе кхьастта дика кхъеларш белгалбаьнначарна «машинийхьа транспорта социалистически яхьа отличник» яха значок еннаI Кьилбаседа-Кавказа машинийхьа кул. галхоша.

Значок еиначарна юкъе ва Грозненски станце поездаш цIагIъехкачун гIонча Адиев Расул, Гудермеса станце Алибеков Хусп, Сёрноводски станце стрелочник Свидлова Раиса, машин. наьха болхло Германов Василий. Грозненски локомотивни депо слесарь Игнатов Яков, цIитта кхи дукхха бараш а.

Г. АНОХОВ.

☆

ЦЕРГИЙ ЛОР

Грозне. Победа проспектах йолаш стоматологически поликлинике цергий лорал деш ва къона лор Гаджиев Махмада Эфенди. Кхьча ший новкъостаца санна хьаьнала болх бу цо. Из волча хиначоа гуманарглаш цунна шийр професеи чIоагIа еэаш хилар. Цун кIаьдача, Iимерзаза кхамьало, цо эзди тохача кулгаша, говза деча дарбо паргIатвоаьжч ухо. Цергашта дарба дьа ца Iеш, цергаш етташ а из Эфенди. Цо яьккхай Дона тIарча Ростовера стоматологически институт. Студент волча хана а вар из цергашта дарба дар Iомадь да Iеш, цергаш хьае а Iомадуш. Цергашта дарба де а, цергаш тохийта а ухарий дикагIа йола доттагIа ше хилар хьаьхайтад кьонача доро. Со а хиннав Эфенди йоаз.

Бекаме воацаш вар со из волча кабинете дIачувьалча: «IоагIа лазар кхала. IIхьа-бакъда, Эфенде дарба дича, лазар дIадьалар, безаметгIа дар гIулакхе, даттара барклал аьлар аз Эфендена.

Башир ЧАХКИ.

ФУТБОЛ

26-ча октябре Грозне, Орджоникидзе цIерачча стадионе, дIайолаьвьй РСФСР хьалхе яккхарех йола полуфинальни як. Грозненра «Терек» лайзар Ивановерча «Текстильщика». IIоагIа лайзар шаккха а комната. Счет 2:1 йоаш «Текстильщик» кот а йолаш хьаккхьлар тайм «Динамон» (Кировер) «Волгаи» (Калинин) командата юкъе котало кхьккар «Волгаа» командас, счет 1:0 а йолаш.

29 октябре «Волгаа» котбальлар «Терекал» счет 4:0 а йолаш.

С. Мутаглев.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ГАЗЕТ ДЕШАРИЙ ТЕРКАМГА!

«СЕРДАЛО» газета редакце газет дешараша хоам бу. ХIук шера 1 августе деиз «СЕРДАЛО» газет КIИРАХ 3-ша АРАДУВЬЛА доладенна хиларца дувзаденна из йздайтара мах тIахкийтта хиларах. Тха газет из а дайта, из доагIаи бараша дIадала деза тIаккийтта 45 кепиг аччаа.

Дlалуш дола аччаа дIаяздайта хIара и бувзама хIара узлеи отделеиеи укх шера 5 ноябре хьаччаша.

ЛадувгIа

РАДИО: 6.30 — «Октябрь дола тха совгIаташ» яхь корта бохкама болхлошца передача (сIалгIай меттала); 6.45 — ашарап; 6.50 — хоамашп передачай программаш; 7.10 — «Грозненски рабочийн», «Комсомольское знамя» газеташа обзор; 8.00 — «Сердало» газета обзор; 8.30 — нохч-IIалгIай ашарий концерт; 8.45 — пионерашгга школьникашца передача (сIалгIай меттала); 16.00 — радиоп телевизионна передачай программа; 16.05 — «Шопена музыка» — музыкальна передача (эрсий меттала); 16.30 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 16.45 — «Дай-ноаной авторитет» яха бесета (сIалгIай меттала); 17.00 — «Сий хилдя къаьхьегама» яха литературно-музыкальни композици (эрсий меттала); 17.20 — «Загарца передача (эрсий меттала); 17.35 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «Къонача гIулкъ ишта» яха оанре (ноахий меттала); 18.28 — керда хоамаш (ноахий меттала); 18.40 — «Ноахч-IIалгIай музыка истори чура» — музыкальни передача.

УКВ: 9.00 — Когап Леонида концерт; 10.25 — «Аренашка ноаже лаьхьа да» яха радиопостановка Бераштга; 19.00 — «IIхьан дневника поIонашца» — радиопостановка; 20.20 — ноахч-IIалгIай новкъа; 21.00 — «Фигаро» Паьсьелаьхьача Арапова оперетгай монтаж; 22.40 — «Йлией мехкаа» — музыкальни новелла; 23.10 — Чайковскех «Лачкаца» симфони.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.20 — передачай программаш; 18.25 — телевизионни кералларш (гIалгIай меттала); 18.35 — киноужрал. 18.45 — «Красный молот» завода им. 20.15 — передачай программа; 20.20 — «Ленин 1918-ча шера» — художественна фильм.

Хмельницки область. Вlаьстан юкъе, хьаьжIаш дIаювча хана, «Маяк» яхача колхозе хилар Дубневецки производственни управленеи начальник М. И. Кизима цо механизаторашта могадар хьажIашта юкъе абакхадар дIаговлар. Цунах даьнна беркат: 250 гектар долча льаьтан хIара гектара IIара яьккхай фуалькьахча гибридни хьажIий 32 центнери абкхий 50 центнери. Доакъарий хозяйам сообларе колхозний хьайбаш лелдаеча фермай.

Сурта тIа: «Маяк» яхача колхоза председатель М. В. Ковальчук (ъардеча) хьажIаша юкъе IIийпна хьажима абакхадар Дубневецки производственни управленне начальникаца М. И. Кизима га дIаьхьоккхаш ва.

В. Степаненко сурт.
ТАСС Фотохроника.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72;

«Грозненский рабочий» издательства типографии, Революции проспект, 7.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий» проспект Революции.

Сф02233, Заказ № 7138.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

А. ДУГЛАС ХЪЮМА
Н. С. ХРУЩЕВГА ЯЙТА ПОСЛАНИ

Великобритане премьер-министра сэр Алек Дуглас Хьюма телеграмма яйтай СССР Министрий Совета Председателгга Н. С. Хрущева ядерни тохмаши дехкара хьаьхьехьарча Договора ратификацин еи церемони хиларца дувзаденна г-н Макмиллагга послани яхьийтарах Советски правительствана керте латтачча баркал оалаш.

Вlаргагуш а белггала дика хет, яздуА. Дуглас Хьюма, ядерни тохкамаш дехкара хьаьхьехьара Договор дунен тIа берригаш а хIатоохкамаш дехкара хьаьхьехьара Договор дунен тIа берригаш а хIаоттаяр аьнна белча наха массара раьза а волаш хьаллаьца хилар. Вай барт вIашагIа ца кхеташ хIамаш доллашехьа а, вай юкъара цIеран хьаьжIаш а царех дунен хьаьжIаша юкъера - вIашIехьлоалаш вай хилара дола хурйола гIулакхаш чакхдаза а вIашIехьлоалаш вай хилара дола официальни тешаш да Договор, яхаш белгалдоаккхара вугагрволаш дола министра. Муьхьа ба сона, ерз дIадаккхарга вугагрволаш дола керда гIулакхаш лахара но вай дегаш ураотгалерхIалара, цу тайппара се тешаш хилар дIахайта.

(ТАСС).

ЛАКХАГIА ЙОЛА ПОЛЬСКИ ОРДЕНАШ СОВЕТСКИ КОСМОНАВТАШТА

ВАРШАВА, 28 октябрь. (ТАСС). ПНР Пачхьалконан советера председателга Александр Завадски торжественни моттиге тахан советски космонавташта Терешкова Валентинайнеи, Быковский Валерепеи дIадолар лакхе, хьара «Тема» совгIаташ — 1-ча степенна Трюовальна крест, на.

Дагомее хинна тIема переворот

ЛОНДОН, 28 октябрь. (ТАСС). Дагомея Республика эсхарс ший бе делдад мехкара IIкъал. яьнна къаьхьайкхар Дагомее гергахьарчу низий тенераьни штаба начальникна полковникга Соглос.

Рейтера агентстве цу тайппара хоам бу, Соглос хьаьхьайкъаьлъ Дагомея президент Юбер Магини хьаьжIаша йола празпительство тоттабеев яхар а Кьиман собрани декхарех муьхьаялийтар а, яхаш.

ТIема переворот хиларе мах серьк сахьат хьалхагIа мара доIаш цу Соглос хьаьхьайкъаьлар эскаро хинна йола правительство хьаллоаш, аьнна.

МИХО ДАЬ ЗЕ ДIАДОАККХАШ Я КУБА

ГАВАНА, 29 октябрь. (ТАСС). Михо доладь бувзама наьхьаш юхаметтаоттадара Дагтт Орденете яхача кубински пра. вични. Юхаметтаоттадаш датт доIаша бухдьяха машинчаьхьаш. эгIара хьалхарча оргIана шекара заводашта тIадоагIа наьхьаш а оттадеш. Из ду укх шера чуийдаца шекара эрзах лаьхьа цIеран хаиначуьа эрзоздила Iалаш дар духьа.

Духха бахаш деш да тIо-наьхьаш тIаьши хьалдеш а юхаметтаоттадеш а.

СИРИЙСКО-ЛИВАНСКИ ДОАЗОН ТIАРА ГIУЛАКХАШ ЛИРДАЛАР

КАИР, 27 октябрь. (ТАСС). МЕН яхача агентства корреспондента Бейрутера бечча хоамах, цига кепа йоазонаш тIа аралыьнна сирийски Iьдадашка ливански правительства дьа кхайкарал. «Хlанз а па совцаш сирийско-ливански доазон тIа латтача » къонсамаша духьале еш да из кхайкарал.

Цу кхайкарало белгалдоаккхаш махиллара, укх тIехьарча хана «17-зза агресси вьй сирийски оагIоно ливански доазон тIа». Ливански правительства белгалдоах кхьметтел Ливана гергазшшарча низашта а ливански территоре тIа тIагIортамаш дезе хилар. Цу тайпара гIулаккаш, йоах кхайкарал тIа, «ла йиш йоацача доалаш а лятт, хIаьта дарех докхха зулам дала сахьат я дап». Цу гIулакхашта духьале а еш, ливански правительства дIадех, «цу кхосамашта тотхам белга, бечке барашта накахаш елга, хIаьта ишшта уж кхосамаш бахьан долаш хинна зе из зе кхийтараша дIатоохилга ва.

Ливански Iьдалашка хьаьхьечача Сире деиначу жопаца дилача, «ливански доазон тIа тувлабеина бьйна хиннаб сирийцаш», хIаьта цу тIа ишша харцду «хIанз дукха ха йоацпаш хиннача довнах ливански вн салте вера сирийски оагIув бехке хилар а», йоах дIаохо хоама тIа.

БАКЪДАРАШЦА НИЙСА ЦА ДОАГIАШ

МАЛХБУЗЕХЬАРА БЕРЛИН, 29 октябрь. (ТАСС). ФРГ канцлера Эрхарда правительство хьаьжинача кхоалагIа дийлаьхь Малхбузехьарча Берлине вахийтар ФРГ корда вице-канцлери германски юкъарчу гIулакхашта вола министри Мейде, цо цига кхо ди дьяьккар.

Цул тIехьагIа «Iарда доаллапцехьа а Малхбузехьарча Берлине вессер кхаьа механикаша наьхьа тIулакхашта вола ФРГ корда министр Крюгер. Цо цига ши ди дьяьккар.

Пхьаьа сеанса американски тIема Малхбузехьарча Берлине кун цхьаьнна а кхьаьар Бонаре. Из канцлер Эрхард ше баьхар.

Малхбузенгермански правительство кхаьа членаш а канцлер Эрхард ше а Iешттагlашта тIехьина Малхбузехьарча Берлине яха болабаларах укх тайпара вывод юлуш бакъдараша ийс» ца доагIа тIулакхашта дIахьа. Малхбузехьара Берлин боннас ший доахлаш хилар цухьяьккха а кIал кIийле йоацш хилар кхетадаргахь тIамма а хунда цIий йоацш а малбузенгерманска комиссаташ.

Из вывод бакъдо малхбузенберлински лаьтта Эрхарда дьяьккача хьалхарча сеанса а. Темпельгоф аэродроме ше кхамьал дена хана. ДПА агентстве бечча хоамах гIулакхаш дешаш а, цхьаьна Малхбузенберлинехь Iаьдалашца «бувлам яйта» яхача «Iара дер дар, аьнна. Малхбузенберлинехь Iаьдалашца «Iулакхаша вола ФРГ корда министр Лемдедев» хиза дена. Ларар Эрхарда. Бонхошца ший доIаморца пачхахьа- Бонхоша ший доIаморца пачхахьа- ца а йолаш ГДР йолга терказде

баларах укх тайпара вывод юлуш бакъдараша ийс» ца доагIа тIулакхашта вола ФРГ корда министр Крюгер. Редакце белгалдаккхар) бечча хоамах, цига кепа йоазонаш тIа аралыьнна сирийски Iьдадашка ливански правительства дьа кхайкарал. «Хlанз а па совцаш сирийско-ливански доазон тIа латтача » къонсамаша духьале еш да из кхайкарал.

Цу кхайкарало белгалдоаккхаш махиллара, укх тIехьарча хана «17-зза агресси вьй сирийски оагIоно ливански доазон тIа». Ливански правительства белгалдоах кхьметтел Ливана гергазшшарча низашта а ливански территоре тIа тIагIортамаш дезе хилар. Цу тайпара гIулакхаш, йоах кхайкарал тIа, «ла йиш йоацача доалаш а лятт, хIаьта дарех докхха зулам дала сахьат я дап». Цу гIулакхашта духьале а еш, ливански правительства дIадех, «цу кхосамашта тотхам белга, бечке барашта накахаш елга, хIаьта ишшта уж кхосамаш бахьан долаш хинна зе из зе кхийтараша дIатоохилга ва.

Ливански Iьдалашка хьаьхьечача Сире деиначу жопаца дилача, «ливански доазон тIа тувлабеина бьйна хиннаб сирийцаш», хIаьта цу тIа ишша харцду «хIанз дукха ха йоацпаш хиннача довнах ливански вн салте вера сирийски оагIув бехке хилар а», йоах дIаохо хоама тIа.